

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várhoz küldendők.
Egész évre 4 ft.		
Félévre 2 „		
Negyedévre 1 „		

A parallel tárgyról.

Tudjuk jól, hogy mikor Mária Theresia eltörölte a jezsuita rendet, mint ilyen hivatalosan megszűnt ugyan fungálni, de tanítói áldásos működését szórványosan érezteté és sok ideig még jelt adott lap-pangó életéről.

Igy vagyunk a görög nyelvvel is.

A közoktatási politikának minden törekvése az „egységes” felé gravitáls mégis a teljesen ezen alapon nyugvó görögöt többszörösítették. Minden hasonlat sántikál, az igaz; mégis ki merem mondani, hogy az az idealismus, mint nagy szellemi bankár által alapított és ős időktől busásan jövedelmező görög-bankot az epigonok sprengolták csak azért, hogy a modern kor részvény arendásának, mint a falu népe a regaleváltság megosztásának itt is hódoljanak.

Kaptunk ugyanis az egyszerű görög helyett most már hármát is, hogy ne mondjam „finom vegyest”.

A milyen volt egykor a parlamentben a habarékpárt, épen olyan helyet foglal el most a középiskolai studiumok közt a parallel tárgy.

Szabadválasztási joga van már az V. osztályú ifjúnak. Miért? talán a souffrage universelle-t akarják így parallelizálni?!

Meg van engedve, hogy már algymn. végzettség-gel pályát jelöljön ki a maga számára.

Valóban esodálatos, hogy még az egyetemen is az első félév után — ha nem tetszik választott cursusa — átsaphat más szakra hátramaradás nélkül; tehát érettség után, még ott sinez kizárva a választás változhatatlansága, hogy kívánhatjuk ezt meg egy 14 éves gyermektől?

Mondom, még ott is ingadozik akárhány, hogy ne történnék ez meg épen azon korban, mely az ébredő szenvedélyek és indulatok kora, melyben új, nagyobb és fontosabb ismeretek birtokába jut, világ-

nézlete tágul, egyénisége izmosodni kezd, ítélő ereje fejlik, szóval megszerzi mindazon tényezőket, melyek épen a pályaválasztásra kiható fontosságuk s döntő erővel befolyásolják azt.

S ha így van a dolog, akkor az ifjút mintegy praedestináljuk törvényhozás útján erre meg arra a pályára; az ifjú nemzedék sokasága egy modern Aegyptomotalkot akkor azon kevés különbséggel, hogy legalább atyja pályáját követni nem tartozik az ifjú.

Hogy pedig az egész XXX. t. cikknek elhibázott céliránya van, kiténik azon későbbi miniszteri rendeletekből, melyek az említettem t. cikk melletti korteskedést sugallják.

A parallel tárgy életbeléptekor meg volt hagyva ugyanis az igazgatóknak, hogy semleges magatartást kövessenek, a szülőket jóakarattal figyelmeztessék a változás hasznos voltára, különben pedig minden pressiótól tartózkodjanak. És mi történt? Ügyvédek, bírák mint felvilágosult férfiak azt mondák: „hadd tanuljon a gyermek görögöt, így minden pályára mehet, azt is, ezt is meg kell tanulni; miért nyomorítsa meg talán a VIII. osztályban, ha kedve a papi, vagy tanári pályára serkenti őt”.

S midőn a semleges eljárás és kellő felvilágosítás daczára is oly elenyésző esekély % vette a parallel tárgyat: jött a második ukáz. Dicszövmusokat kell zengedezni a XXX. t. cikk mellett, a szülőket meg kell győzni a régi görög hasznoutalanságáról és végre — ha a IV. osztályt végzett ifjú gyengének bizonyul a nyelvekben, egyáltalán az új tárgy tanulására utasítandó.

Ime a választások áldatlan állapota a közoktatás keretében is!

Positív adatom van a többek közt egy ifjúról, ki a nyelvekben gyenge volt, de a természettudományokban szinte szaktudós és szenvedélyes buvár; ha négy évvel később születik, eo ipso a görögöt

nem hallgathatja az új system szerint s így a hazai irodalom egy szakembertől válik meg, tanári pályára nem mehetvén és elzúlik épen a pályadietálás kényyszerhatalma alatt.

De menjünk tovább. Megvallom őszintén, nekem is kedvezz eszmém volt a görögnek a XXX. t. czikk értelmében való tanítása, hiszen ebben meg van minden, mi a hellén nép szellemének megértéséhez szükséges; de kizárólag csak ennek a tanítása és nem a kétkulacsos rendszer. És ha az a parallel tárgy emelkedik törvényre s a nem ok nélkül nehézkesnek hangoztatott grammatikai tanulásnak útját vágja órarövidülés árán is: akkor az egységes középiskolai törekvés is fenn marad, akkor fölöslegessé válik a sok hü-hó, fölöslegessé a gyermek sarjadó akarát szabadságának guzsba kötése, fölöslegessé a törvény cikket forcírozó paraphrasis, elmarad az elv politikai bukása is.

Ezek után azt kérdelem, szabad-e a tisztán görögöt tanulók kárára a többit több és magasabb szellemi táplálékban részesíteni? A közoktatásnak haladást célzó szellemével megegyeztethető-e a száraz grammatikával és pár ósdi mese chablonszerű fordításával szemben a világtörténelmi szerepet játszó görög nép beléletének alaposb ismertetése, a görög állami, magán- és hitéleti régiségek tudása, a mythosok részletes élvezete, a történetírók játszi olvasása, bölcsészek feletti merengés, epikusok és a tragikus triász aesthetikai taglalása, a tudományos készültségeknek classikus írónak köszönhető magyar irodalmi férfiak munkáin alapuló tanulmánya?

Lehet-e több szellemi kincessel kibocsátani egyik ifjút a középiskolából, mint a másikat? S ha igen, nem önző visszavonás az épen azon két társadalmi osztálylyal szemben, mely a legmagasztosabb hivatás szerepének betöltésére van hivatva?

Hiszen mi kell ahhoz, hogy pap legyen valaki? keli votum, mely egyéniségében fejlődik; kell anyagtól ment nemes idealismus, melyet csak antik szellem szülhet; kell irodalmi olvasottságon alapuló stílus és szóbbóság, mert csak magyar nyelven beszélhet a magyar pap, beszélni pedig kinek kell többet, mint épen a papnak!

Kell tiszta ősforrásból, nem új elfogult elvből meritett philosophiai ismeret, hiszen ki vizsgálja a lelki élet emótióit épen cardinalis hivatásánál fogva, ha nem a pap?!

A tanáriról nem szólok, mert a kettő igen sokban határos.

Ennél fogva bármily elfogultnak is látszassam, szerintem ezen átmeneti törvénynek csak két célja

van és lehet: vagy kurtára szabni a sokak szemében szálkának bizonyított papi tudományt, vagy ettől a pályától eltántoritani; tertium non datur.

Még csak egyet. Minden önérzetes filologus kell, hogy tiltakozék a XXX. t. czikk azon kifejezése ellen, hogy „ha arra kiválóan alkalmas filologus nincs, rendszerint a magyar irodalom tanára tanítsa. Ez a class. filologusok tudományos becsének merő desaválása. Mikép lehet elképzelni azt, hogy class. filologus — kinek épen szaktárgyai legszebb, legfontosabb részeit teszik a parallel-tárgyban leledző elméletek — kiválóan alkalmasabb ne legyen a m. irodalom tanáránál, ki előtt az igazán terra nova; míg ellenben tudva van, hogy a m. irodalom minden tanárjelöltnek kötelezett alapvizsgálati tárgya. Sőt én többet mondok. A m. irodalom tanára épen, úgy sőt inkább taníthatja a régi állapotú görögöt, mivel csak grammatikával foglalkozik, melyből pedig alapvizsgázott.

Kapkodás bizony az egész és megnehezítik a szegény m. irodalmi tanár helyzetét, kinek — tankönyvek hiányában — hónapokig kell az újjából magyarázni s ha kifogyott, a magyar szöveget magyarázó(!) olvasmányt lapoztatni, melynél sokkal hasznosabb és olosóbb egy 80 kros ismeret szótár.

De ha volna is tankönyv, még akkor is nagy nehézséget akaszt a nyakába ez a törvény, főleg ha aug. 27-én kapja meg a tárgyat s már sept. 3-án praelegálni kell.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a m. irodalmi tanár nem képes ennek tanítására, hanem csak nem jogosult.

Képesnek, hogy ne volna képes, mikor régebben a tanár számtant és magyart, terményrajzot és görögöt, physikát és latint is tanított és jól volt minden.

Különben a törvény passusa sok helyt adott már vitára alkalmat, kérdeztem tekintélyeket, mikép kell magyarázni azt?

Feleletül nyertem úgy, hogyha a class. filologus már annyira meg van rakva órákkal, hogy többet meg nem bír: akkor a m. irodalom tanára kapja. Ez azonban meg nem állhat és a szöveg után ítélve ki nem elégitő.

Véleményem szerint az a rész egyenesen kizárja a class. filologust a tanításból, tartván, attól, hogy ha kezébe jut, erősen éleszteni fogja a görög iránti rokonszenv tüztét; míg a m. irodalmi tanár, nem élvén bele magát az ősi görög klímába a törvény intentióit (!) tiszteletben tartandja mindvégig.

Ezeket kívántam röviden és objective elmonda-

ni; ha néhol heves volt kifakadásom: szolgáljon mentségül az anya kebléről leszakított gyermeke iránt érzett fájalmának hasonlata, és azon tudat, hogy a tudományok köztársaságában a szólásszabadság korlátozására törvény nem kényszerít senkit.

Embery Arpád.

Titkári jelentés.

Felolvasta az erdélyi r. kath. irodalmi társulatnak f. évi julius hó 5-én tartott XIV. r. közgyűlésén Zlamál Ágost társul. titkár.

Mélyen tisztelt közgyűlés! A tudomány ma a legnagyobb hatalom a földön. S alig hiszem, hogy lenne közöttünk valaki, ki ezt kétségbe vonni nem. Ha pedig ezt tenné, akkor szemmet hünyva a nap előtt tagadná annak létét, s vakmerően ignorálni akarna egy oly ténny, melyet ignorálni nem szabad, nem lehet, mely napról-napra mindinkább előtérbe nyomul, jó, lát és győz — s határozottan megköveteli az életben az őt — mondjuk ki — jogosan megillető első helyet. Tudomány nélkül ma már élni nem lehet s a tudomány nélküli ember sz. Tádé Judás apostol gyönyörű hasonlata szerint „nubes sine aqua, quae a ventis circumfretur” — „víz nélküli felhő, mely a szélről ide-oda hanyatlik.“ (12 v.)

Igaz ugyan, hogy összes tudásunk szűk határok közé van vonva. Mint a költő mondja: „Kimeríte Isten a tudás határait.“ Összes emberi tudásunk egy parányi, szűkkörű prizma-hoz, fényhasábhöz hasonlítható, mely az isteni tudásnak oly kis részecskéjét sem fogja fel és tükrözi vissza, mint mennyit a tenger főenyével partra vetett csillámlemez ver vissza a ragyogó napnak földünket elárasztó sugárözönéből. Jól érezzük ezt mindnyájan — s mégis fokozódik vágyunk a tudás nagyobb és nagyobb birodalmába való behatolásra, hiszen emberek vagyunk, — és z s z e l és s z a b a d k a r a t t a l felruházott lelkes lények.

Nem szándékom azonban ezen általános elvek bővebb fejtegetésbe bocsátkoznom, hiszen egy oly társulattal állok szemben, melyet tudomány alkotott, tart fenn. A tiszta tudomány iránti szeretet adott létet 13 évvel ezelőtt ezen irodalmi társulatnak, — s a tiszta tudomány iránti szeretet volt ama kiváló horderejű s egyházmegyénk életének szellemi fejlődésére s a magyar egyház előtti tekintélyének emelésére áldásos befolyással bírt tény indító oka, rugója. S valljuk be jogosult önértzettel: 13 éve, hogy irod. társulatunk szellemi működését, megkezdette s érvényesíti jótékony hatását és ezen 13 év fényes bizonyítéka társulatunk életrealitásának s egy szebb jövőre való biztos kilátásának. Nagy eredményekkel ugyan nem dicselkedhetünk, de csendes és lankadatlan munkásság jellemzi társulatunkat, mely azon szűk körben, melyre hatni kellett — kötelességének hiven megtelet. Pedig — sajnos — be kell vallanom, hogy nem eléggé van ügyünk felkarolva, holott az erdélyi kath. intelligens elemtől több pártolást jogosan várhatnánk. Hiszen a ki meggondolja, hogy egy ily társulat mily szép eszméknek létesítője, mily nemes célok küzdője, — a ki megfontolja, hogy mily elengedhetlenül szükséges egy ily társulat az egyttérzés és összetartás felébresztésére és folytonos ébrentartására: az — úgy hiszem — örömmel teszi le a tár-

sulat oltárára anyagi és szellemi áldozatát, mert tudja, hogy denique is csak biztos kamatra adta ki szellemi és anyagi tökéjének egy csekély részét.

M. t. közgyűlés! A mai már nyilvános jellegű közgyűlésen azon feladat vár reám, hogy vázlaljam főbb pontokban lefolyt évi működésünket s mintegy miniatúr képen mutassam be társulatunk jelenlegi alakját és helyzetét.

A helyes irányban mozgó öntudat, az emberi tényeknek eme meg nem esalható és legkevésbé elfoglalt bírāja a munkálkodás értékét és eredményét nem teszi pillanatnyi sikertől és látszólagos győzelemtől függővé. Ha eredményt mutat fel munkássága örül annak s lelkesen folytatja a megkezdett és biztos célhoz vezető irányban: ha pedig eredményt nem mutat fel becsteltes törekvése és buzgó munkássága, lehet hogy fáj ez neki, de el nem csügged, hiszen tudja, hogy szellemi és anyagi erőink korlátozottságát és végeességét tekintve legtöbbször és főképpen „in magnis — et voluisse sat est“. S én, ha titkári tisztetből kifolyóan társulatunknak ez évi munkásságára visszatekintek, bevallom, hogy ha nagy eredményekről tanuskodó fénypontokat nem is láthatok működésünk egén, de azért látom a becsteltes törekvést, a tiszta ügybuzgóságot s a sokoldalú lelkes jóakaratot, melyről tudjuk s sajtószertű körülményeink között méltán elmondhatjuk, hogy „omnia supplet.“ Társulatunk tagjai közül sokban megvolt az állandó irodalmi munkakedv s lapunk a „Közművelődés“ egy egyházmegyénkben, mint annak határain kívül megtisztelő becsben állott és sok új barátot szerzett magának. És higgyék el m. t. közgyűlés! hogy ha az irod. társulat tagjainak, kiválóan pedig a szerkesztő-bizottságnak munkássága és buzgósága elegendő arra, hogy magasatos céljának teljes mérvben való megvalósításához napról-napra közelebb jusson társulatunk, akkor én önértzettel mondom ki — ha úgy tetszik — azt a profétikus illetségi nagy szót: nem hiu ábránd azok várakozása és reménye, kik irod. társulatunktól a jövőben nagy eredményeket várnak. Ezt még a legnagyobb pessimista is bátran elhiheti, hiszen ezt követeli a tények logikája.

És most áttérek a részletekre.

Irod. társulatunk szellemi életének és életre való jogosultságának lapunk a „Közművelődés“ mintegy próbaköve. Ebben rejlik és tűnik ki élete, életrealitásának pro vagy contra bizonyítéka. S ha ez áll, akkor társulatunk önértzete is az önelégültségnek egy bizonyos fensőbb nemével teltetik el. Lapunk általános kedveltségnek, jó hírnévnek örvend. Kiváló és országos névvel bíró tudósok keresik fel lapunkat tudásuk termékeivel s készséggel boesátják műveiket a „Közművelődés“ kritikai foruma elé. Mindenesetre oly tény ez, mely nagy és szép jelentőséggel bír s mely jogos büszkeséggel töltheti el s fokozottabb munkásságra van hivatva lelkesíteni a „Közművelődés“ szerkesztőit és derek munkatársait. Lapunk hetenként 405 példányban küldetett szét, é. p. 6 hivatalos-, 32 csere-, 8 ingyenes-, 247 tagsági- és 112 előfizési példányban. Adja az ég Ura, hogy ezen számok mielőbb növekedjenek!

Társulatunk tagjainak száma a lefolyt évben — egybe-hasonlítva az elhalt és ujonnan belépett tagok számát, növekedést mutat. Elhaltak: Király János r. tag, ki szellemi termékeivel, — Benedek József, r. tag, ki lelkes hévvel és administratívus buzgósággal szolgálta társulatunk ügyeit,

— Járzsemszki József, r. tag. — Vitális Károly, Mátyás Domokos, Jánosi Dezső és Zsigmond Imre előfizetők. Legyen emlékek áldásban s adja meg nekik az irgalmas Isten az örök nyugalommal!

S a mit első sorban kell vala emlitenem, ép' az imént értesültünk azon ország — és világszerte mély gyászt okozott esapásról, mely hazánkat, egyházunkat, a tudományos világot és társulatunkat Dr. Haynald Lajos bíboros és kalocsai érsek ur ö eminenciájának elhalálozásával érte. Egyházmegyénk összes s így társulatunk ügyei iránti érdeklődésének minden alkalommal sietett szavakban és tettekben egyaránt kifejezést adni. Nálamnál hivatottabbak fogják emléket méltóan megörökíteni; mi most — a gyászos meghatottság első pillanatában csak azon imaszerű fohászt bangoztatjuk, hogy a boldogult, kinek jelszava „*patiendo mereri*“ vala s ki egész életén át eme jelszavát testesítette meg, lelje meg Istentől érdemeinek örök jutalmát!

Új tagok jelentkeztek és felvétettek: Bálint György gyulafehérvári főgymn. tanár, Fejér Gerő gyulafehérvári káplán és Dr. Machovich Gyula primási titkár Esztergomból. Legyenek ők, mint kiváló férfiak társulatunkban isméltelten üdvözölve! Ezekon kívül még 7 előfizető jelentkezett, mi mindenesetre nagyon örvendetes jelenség. Van tehát társulatunknak 18 alapító-, 120 pártoló-, 109 rendes tagja és 112 előfizetője. Bizton reméljük, hogy ezen kathol. és magyar ügyeinkért lelkesülő és küzdő „*acies bene ordinata*“ még jobban fog erősödni.

A pénztárról a számvizsgáló bizottság fog a kellően felvilágosító adatokkal beszámolni. Azt azonban előre is megjegyezhetem, hogy tekintetbe véve társulatunk tagjainak esékely számát s ezzel szemben a nagy hátrálékokat — pénztárunk mégis türethető állapotban van. Amde ezen türethető állapotnak is a megteremtője s a pénztári egyensúlynak állandó fenntartója kegyelmes főpásztorunk, ki az idén is, mint az előbbi években 400 frtnyi összeget adományozott társulatunknak s a „Közművelődés“ 26 szegény lelkész és tanító részére rendelte meg saját — minden oldalról folyton igénybe vett pénztára terhére. Az ily jóságot csak Cicero nyelve képes eléggé tolmácsolni, mivel így kiáltunk fel: „*Nihil est tam populare, quam bonitas; nulla de virtutibus tuis nec admirabilior nec gratior misericordia est. Nihil habet nec fortuna tua maius, quam ut possis, — nec natura tua melius, quam ut velis conservare quam plurimos.*“ (Pro Qu. Ligario.) A gyermeki hála és hódolat érzetétől áthatottan rebegjük: *Deus retribuatur!*

A választmány 4 rendes s az I. szakosztály 1 gyűlést tartott. A választmányi gyűléseken a keblbi ügyek nyertek buzgó és tapintatos alelnökünk vezetése mellett elintéztést, — a szakosztályi gyűlés tárgyát pedig Fülöp Alajos mythologiai művének bírálása képezte.

Személyi változások is fordultak elő a hivatali karban és a szerkesztő-bizottságban. Pál István vál. tag s a „Közművelődés“ érdemes felelős szerkesztője az erdélyi róm. kath. Státus előadó-jává megválasztván és kinevezetvén, helyét pótolnunk kellett. Az egyhangulag nyilatkozó közbizalom Pál Antalt helyezte a lap élére felelős szerkesztőnek, kinek társszerkesztői helyét Vass Albert nyerte el szavazattöbbséggel. Választmányi rendes tag Kóródy Péter pöttog, pöttog pedig Vass Albert lett.

És végül hálás köszönet Gyulafehérvár szab. kir. város érdemdús polgármesterének nsgos Novák Ferencz kir. tanácsos urnak, ki a mai közgyűlés megtartására ezen dísztermet a legnagyobb készséggel átengedni szíves vala. — hálás köszönet nt. Dr. Lukács Antal és tek. Embery Árpád uraknak, kik ezen ünnepélyes gyűlést felolvasásaikkal érdekessé teszik és végül hálás köszönet a megjelent t. vendégeknek, kik ügyeink iránti szíves érdeklődésüknek jól eső bizonyosságát adták.

S ezzel jelentésemet bevégzem s annak tudásul vételét kérem.

Kisebb közlemények.

— **Bérmant** (Vége.) Délután 5 óraker hosszu koesisortólkisérve Bálványos-Váralyára indultunk. A falu alsó végén csinosan felkészített díszkapunál vártak: a községi előljáróság, az egész intelligencia s a sürgös mezei munka daczára összesereglett nagy néptömeg. — Eget harsogató tarack durrógás és éljenzések közt érkezett a díszkapuhoz, a hol a község kitünő körjegyzője Csizsár Bálint szellemes beszéddel fogadta, mire excellentiája szép szavakkal válaszolt. Itt a helybeli birtokosság koesisora is csatlakozván, elől lovas banderium, utánna az érdemes főpásztor négy lovas fogata, beláthatlan koesisor és rendkívül nagy néptömeg indult fel a hosszu községen; az ut mindkét oldalán zöldágakkal volt szegélyezve, a házakon pedig a nemzeti zászlók díszesen lobogtak. Harang zugás közt érkezett a menet az állami iskola elé. Itt várták az állami iskola növendékei zászlóval élükön a tanítói kar. Egy kis leány üdvözlő beszéd kíséretében nyújtotta át az iskolához tartozók által készült szép koszorut. Excellentiája megnyerő és nyájas beszéddel válaszolt, miután a növendékek szép éneke mellett a plebánia udvarán levő csinos templomhoz ment, melynek bejáratánál Katona György helybeli lelkész nyújtotta át a rábizott templom kulcsait beszéd kíséretében. A templomban imáját elvégezvén a plebániába vonult. Erre következtek a tisztelgések. Tisztelegtek: a gondnokság, tanítói kar, községi előljáróság ev. ref. lelkész, a m. kir. postamester, egyháztanács stb. Másnap déltől 10 óraker vette kezdetét az ájtatos hívek által szorongásig megtelt kis templomban tíz pap segédlete mellett a püspöki szent mise, mely után a helybeli plebános tartott szép szónoklatot a hit, a remény és szeretetről, s ezzel kapcsolatosan összhangzólag magyarázá meg a híveknek a Főpásztornak körünkben való megjelenésének okát. Excellentiája szintén a három isteni erényről szólott kiemelve az utóbbit de a legtöbbet t. i. a szeretetet mondván a nemzetek nagy apostolával hit és remény elmulnak, de a szeretet még az örökkévalóságban is megmarad. A szeretetből kifolyólag igen szépen buzditá a híveket egyetértésre, hivatkozva édes Üdvözítőre: eme szavaira: aki utánam akar jöni, tagadjam meg önmagát vegye fel keresztjét, s úgy kövessen engem.“ Lélek emelő beszédét így végzé: amily kiesiny ezen egyházközség olyan nagy legyen abban az egyetértés, béke és szeretet.

14 részesített a bérmálás szentségében. A bérmálás után áldást osztva távozott a templomból.

Kipihenve a napi fáradoalmakat következett a helyi plebános vendégszerető házában a nagy ebéd, melyen felköszöntöket tartottak: Katona György az érdeműs Főpásztoré, Csákány Adeodát főesperes a hitfelekezetek közt fenálló jó egyetértésért, Császár László ev. ref. lelkész Excellentiájáért mint a szegények, jótékony intézetek gyámolítójáért és kitünő hazafiért, a főesperes az állami iskola tanítói, karáért s azután még több köszöntő hangzott el.

Ebéd alatt az áll. isk. egy növendéke esinos kis költeménnyel üdvözölte a püspöket, mire az iskolás gyermekek vegyes énekkara élénkelte a himnust és toasztot.

Ebéd után az érdemes főpap egész papsága kíséretében az állami iskolába indult, melynek kapujánál talpraesett esinos kis beszéddel Péter Vilmos derék igazgató-tanító fogadta. Az egy terembe gyűjtött növendékek harsány éljenzéssel fogadták. Itt Rápolyi Sándor tanító tartott beszédet, mire az igazgató-tanító a tanítói kar nevében, Janesik Mari a növendékek nevében nyújtották át szép eszokrokat.

A növendékek a Főpásztori üdvözlőt s még egy pár más darabot énekeltek el mire a Főpásztor a róm. kath. növendékeket kérdezte ki a hittanból és bibliából. Ezután kifejezést adott azon ohajának, hogy szeretne a magyarnyelvtanból néhány feleletet meghallgatni. Végig hallgatta a feleleteket nemcsak a magyar nyelvtan, és földrajzból, hanem néhány növendékekkel még szavaltatott is.

Megjegyzem, hogy az iskolánál a gondnokság és helyi értelmesség teljes számán kívül a nép közül is nagyon sokan jelentek meg. egy óra hosszánál tovább időzött Excellentiája az iskolában, s ekkor a tanítókhöz és gyermekekhez szép beszédet intézve az alkalmi induló mellett a látottak és hallottak felett teljes megelégedést nyilvánítva távozott a teremről. Érdeklődéssel kérdezősködött a vezér tanítótól az iskolába járásról, az iskola viszonyairól, a telek és épületekről stb.

Visszaérkezve a plebániára befogatott és harangzugás és éljenzések között Szamos-Ujvár felé vette útjának irányát. Utközben Benedek nevű falu végén levő régi, de most is díszesen álló kis templomot nézegette meg kívül és belül. A buzgó vallású gróf Kornis Viktor várva-várta ennek bejáratánál, mint lelkes patronus. Az igaz vallásosság és valódi isteni félelemmel párosult tudomány, hogy mily nagy tekintélyt és mily vonzó tiszteletre való méltóságot szerez az embernek, bárki e férfunál élőképben megismerheti. A gr. Kornis család, kiváltképen a jelenleg élő Viktor szép képet nyújt az irás eme szavainak igazsága mellett: keressétek először Isten országát; mert a többiek hozzá adhatnak nektek. Szabad legyen e helyen megjegyznem azokért, kik őt nem ismerik: valóban Isten kedve szerinti férfi ő.

Szamos-Ujvárra 1/28 órákor érkezett meg. Epedve várta itt az egyházi és világi elüljárók. A gondozásukra bizottak sem maradtak hátra t. i. a hívek és alattvalók is számlálhatlan sokaságban jelentek meg. A szeretet nagy jelét a házakra kitűzött nemzeti lobogók hirdették, s a lelkesedés tulajadásából jövő zajos éljenzések fejezték ki. Bárány Lukács helyi ör. szert. plebánosnál szállt meg; hol a különféle rendű és rangú tisztelgők megjelenésének azt gondoltam talán vége soha sem lesz.

Másnap azaz június 10 reggeli 7 órákor indult legnagyobb dísz és pompa közt a híres „Székvárosba.“ Így kell

nekem is neveznem; mert tényleg ámbátor jelenleg már nagy község, de lakói erről még tudni sem akarnak.

E község kicsinyje nagyja, szegénye, gazdagja, tisztviselők és alattvalók már korán reggel talpon állottak, és a határ szélén felállított „Isten hozott“ feliratú díszkapunál várakoztak, s a mi fő: nem hivalkodva és tétlenül, hanem a szép számú „Mária társulat“ beliek főnöknőjük vezetése alatt a szent olvasó buzgó imádkozása mellett.

A nemzeti zászlókkal bőven felszített diadal-kapunál a széki énektanító fogadta a megjött kegyelmes Főpásztor ékes beszéddel, a templom ajtajánál pedig P. Györffy Fidé, kinek alig egy pár hete, hogy új állomását elfoglalta. —

Az ünnepélyes szentmise 12 pap segédkezése mellett 1/2-10 órákor kezdődött melynek végén P. Györffy Fidelis h. lelkész tartott szónoki hévvel meghatározó egyházi beszédet „a hitről.“ — Igen találóan végezte „Itünő beszédét Mindszenty Gedeon eme versszakával: „Ha lesznek perezeid, és jönnek gyásznapok, melyekben a szív sebezten ver s zokog stb. stb. tekintis az égre fel, s semmit sem veszél, ha Istened bírod!“ E témát Excellentiája páratlan ékesszólásával tovább fejtegette, s kapcsolatosan az új lelkészt és híveket egymásiránti szilárd szeretetre buzdította, többek közt ezeket hangsúlyozva: ettől függ a valódi siker s egykor a bő jutalom elnyerése.

A bérmlás szentségét 86-an vették fel, kiűn a szabad ég alatt — a természet zöldbe öltözött nagy templomában az „Uram hiszlek“ stb. ének áhitatot gerjesztő zengedezése mellett.

A magasztos szertartások elvégzése után a tisztelgéseket végig várva, a dűledező papi lakot nézegette meg vizsgáló szemmel. — Ezután a nagy és zöld pázsitos udvar közepén felkészített díszes sátorban 56-an ültünk le az izletes ebéd elköltése végett. — Az üdvözlő köszöntők hosszú sorát P. Györffy Fidelis kezdte meg a Nagyméltóságú püspök urra mondván szelleműs tartalmú beszédet. A sok közül kiváló érdekeltséggel hallgatták a Csákány Adeodát főesperesét, melyben a községi elüljáróságot élteté.

Délután 5 órákor nagyszámú kíséretével visszaindult Szamos-Ujvárra, hol újölag kitünő óváciakkal fogadták.

A búcsú vacsorát Ftdő Csákány Adeodát szeretett főesperestünk vendégszeretetről híres uri asztalánál költötte el Excellentiája kísérő papjai körében. —

A házi gazda papjai és kerületében lévő összes hívek nevében mondott köszönetet szívet és lelket megindító ékes szózással. — Mindnyájunkat annyira meghatottak szívből jövő s valódi érzéssel előadott szavai, hogy midőn a Főpásztor magas engedelmeiből felkent apostoli kezeit a búcsuzás jeleül megcsókolni szerencsések lehetünk a visszatartatlan könyvek csejjei hullottak azokra. —

A nagyméltóságú püspök ur angyali beszéde fejezte be ez örömdus vacsorát, melyet az elválás keserű bánata sem vala képes sötét leplevel befátyolozni. — Megkísérteni sem merem e beszéd által felgerjesztett örökre maradandó magasztos érzések esetelésit, hiszen gyenge lantom a mellett ugy is elvész, a helyett így kiáltok fel: Oh édes Jézusom, mily megdöntetlenek eme szavaid: A Szent lélek Isten megtanít titeket mindenre.“!

Június 11-én a reggeli vonattal indult innen vissza székhelyére-Gyulafehérvárra. —

Mindenki beláthatja az eddig leirtakból, hogy a hitközségek

kivétel nélkül a belső mély hódolatnak és tiszteletnek külsőleg is a leginpozásabb módon adtak kifejezést. —

A lovas banderiumok szervezése, a tetemes anyagi-áldozatok árán felállított, s több helyen valódi művészetről tanuskodó díszkapuk, a mozsarak dörgése, a bányász nép harosó zenéje, a gazdagon felterített asztalok, az elmondott lelkes beszédek templomban, házakban és szabadban mind a tiszteletnek, örömmek és szent lelkesedésnek voltak kifejezései még pedig oly ható erővel, hogy a más vallásukat is magukkal ragadták. — Ő Nagyméltóságának lélek emelő szent miséi, a szeretet gazdag szív mélyéből folyva-folyó és szívekbe vésődő kenetteljes beszédei csodálkozásra és szent áhitatra ragadják még a közömbösöket is. —

Bátran és habozás nélkül mondom, hogy valóságos apostoli ut volt ez, melynek emléke a sirig tart mindazok lelkében, kik ennek szemléltői lehettek, és élő bizonyága marad a ker. kath. hit átható, erősítő, lelkesítő és felemelő erejének. —

Légy áldott tehát jó Atyánk s élj számtalan évet!
Sokáig ragadjon még ránk neved s dicsőséged!!
Sokáig árasztasd fényedet egyházunk s hazánkra —
Ezt kívánja buzgón a hiv szeretet és hála!!!

Deés Aknán, 1891. jul. 2-án.

Sorban Endre,
pleb.

— **Primicia Piskin.** A primicia mindig nagy ünnepegy az új papra, mint pedig a hívekre nézve. Nagyobb ünnepegyt képez akkor, midőn a primiciáns azon templomban járul az Ur oltárához, melyben gyermekkorától kezdve volt otthonos s azon hívek előtt, kiknek körében nőtt fel. Legnagyobb az ünnepegy pedig akkor, midőn egy oly templom a primicia színhelye s oly hívek annak meghatót szemléltői és részesei, melyben és a kik előtt még primicia nem tartatot.

S ez utóbbi eset volt Piskin julius hó 26-án, midőn a kegyelmes főpásztorunk által fejedelmi bőkezűséggel épített plebániái templomban t. Ferencz József új áldozó-pap mutatta be zsenge áldozatát az egek urának. A primiciát már heteket megelőzőleg örvendetes érdeklődés mutatkozott a községben s a piskii buzgó hívek, kiválóan pedig ft. János Ernő plebános és ker. jegyző mindent elkövettek, hogy a primiciái ünnepegyességet az azt méltán megillető külfény-nyel vegyék körül. És szerintem legalább ezen külfény teljesen jogosult: hadd lássák a hívek, minő nagy méltóságra emelkedett az új pap, midőn miatta község, templom díszölt magára s paptársai s a hívek meghatóttan járulnak hozzá áldásáért s hódolattal esőkolják meg felszentelt kezeit. Ez nagyban emeli azon nimbust, melyben a papnak a laicus elemmel szemben mindig részéülnie kell.

A primicia reggelén már élénk sürgés-forgás volt a szépen feldíszített templom körül. Pont 10 órakor indult a primiciáns János plebános manuductioja, Steinhauer F. hódolati lelkész, Zlamál A. gyféhérvári főgymn. tanár és Popp J. papnövendék assistentiája s 6 koszorus leány kísérete mellett a plebániái lakból a templomba, mely hívőkkel már zsúfolásig telve vala. Mise alatt a piskii rom. kath. leánynövendékek Ulrich J. tanító és kántor vezetése alatt vegyes hangú énekekkel emelték az áhitatot. Az evangelium elénekélése után Zlamál A. lépett a szöszékre s tartott egy hatásos alkalmi beszédet a papnak hivatásáról és kötelmeiről. Mise

után a szokásos áldásadás kezdődött, melyhez a papság, az új pap édes anyja, testvérei, rokonai s az összes hívek példás áhitattal járultak. Isten kegyelméből elvégezvén az egyházi szt. ténykedést ebédhez ültünk, melyre Piski intelligentiájából számosan valának hivatalosok. Az ebédet János E. plebános adta, ki figyelemmel és szeretettel kísérte az új papot az eddigi éveken is. De az ebédnek izletesebbé tételéhez nagyban hozzá járultak Lönbart Mari kisasszony ő nagysága, kegyelmes főpásztorunk nővére és János Mari urhölgy János E. plebános nővére, kiknek elseje finom borokkal és tésztákkal gazdagította, a másika meg Márthakénti szorgoskodásával fűszerezte a kedélyes ebédet. Megemlékezvén a költő ama szavairól: Ha pohárt tölt a magyar, Előbb azt fel nem önti, Mig égrem nem fobázkodik, Vagy társra nem köszönti — dikciokban nem volt hiány. Első szónok az új pap volt, ki ékes szavakban köszönté fel kegyelmes főpásztorunkat, az ő jó atyját, ki iránti végtelen hálájának szavakban kifejezést adni kellően nem is tud. Elteti ő Excellenciáját s a jó Isten áldja meg minden lépését! A szép beszéd hatása alatt sürgönyileg fejezte ki az egybegyült vendégkoszoru háláját és hódolatát kegyelmes főpásztorunknak. János E. plebános az új papot, Zlamál A. pedig János plebánost, nemsokára ismét János Lönbart Mari k. a. ő nagyságát, Steinhauer pedig János Mari urhölgyet élteté. Hogy több toast is volt, az elképzelhető: azok közül Piski huszárjác Horváth vasuti tisztviselőé, nyerte a legnagyobb tetszést. Derült hangulatban d. u. 5 óráig maradt a társaság együtt, mire szétoszlottunk.

A piskii hívek áldottnak és boldognak mondják e napot és sokáig fog emléükben élni, — adja Isten, hogy a primiciáns is ily érzülettel emlékezzék vissza életének eme legszebb napjára s annak emléke késő korig kísérje, és te remje meg a maga édes és áldásos gyümölcseit!

Csernai vándor.

Rubrika-kalászatok.

— Közli: **Tözsér László.** —

XV. A mise részei: c) Commemoratioes.

Az oratio után jönnek a commemoratioik.

Az előbbi kalászatban láttuk, hogy a dupl. ünnepeken csak egy oratio (de die) vehető, ha csak nem kell valami specialis commemoratiót venni azon szentekről, kiknek ünnepe ugyanazon napra esik (Rubr. Miss. IX. 1).

Hogy mely napokon lehet vagy nem lehet, szabad vagy nem szabad, kell vagy nem kell commemoratiót venni, az egészen a breviariumi commemoratióktól függ (Rubr. Miss. VII. 1). Erre nézve a rimes regula az lehet, hogy:

„Est in Missa Commemoratio,
De quo erat et in Officio;“
magyarul:
„Breviárium commemorál,
Misében is commemorál!“

Általában tehát a mit a breviariumozásnál megcommemoráltunk, meg kell commemorálnunk a misében is. Csak egyetlen kivétel van ez általános szabály alul a simplex ünnepekre nézve: „De festo simplici fit Commemoratio in Missa, quando de eo in Officio facta est Commemoratio in I. Vesperis. Quando autem de eo fit Commemoratio tantum ad Laudes, in Missa solemnium

non fit Commemoratio de eo, sed in Missis tantum privatis (Rubr. Miss. VII. 1). E rubrika második felének (quando autem . . .) értelmében jöllehet némely napokon a simplex ünnep is commemoráltatik a Breviarium Laudesében — e napok pedig a dupl. II. Class. ünnepek (Rubr. Breviar. IX. 6.) mégis a solemnis misében nem szabad róia commemoratiót venni, a privat misében pedig a pap tetszésére van bízva. A „solemnis mise“ alatt értendő az egyszerű énekes mise is, a „privat mise“ alatt pedig az olv. mise (S. R. C. 8. Apr. 1808).

A commemoratiók használatát bővebben nem részletezem e helyen, majd csak mikor a Breviarium commemoratiói-ról szólandók; mert a mise commemoratioja a breviariumi commemoratiótól függ a citált rubrika és fennebbi regula szerint: „Breviárium commemorál, misében is commemorálj!“

XVI. A mise részei: d) Orationes imperatae.

Vannak „orationes praescriptae“, melyeket a rubrikák és decretumok írnak elő — ezek az eddig tárgyalt orationes et commemorations.

Vannak ezenkívül „orationes imperatae“, melyeket a pápa vagy püspök rendel el imperative, melyek tehát kötelező erejűkre és így sorrendjükre nézve is az előbbieknél következnek.

Vannak végre „orationes votivae“, melyek nincsenek sem előírva, sem elrendelve, hanem azoknak elmondása némely napokon (de simpliciter, de feria et de virgilia) a pap tetszésétől — ex voto celebrantis, de arbitrio függ.

Az orationes praescriptae után mondandók az orationes imperatae, azokról beszélek az előbbi szám alatt, most beszélek ezekről.

Orationes imperatae — a Papa vel Episcopo.

A pápa rendelhet oratiókat az egész egyház számára, a püspök saját egyházmegyéje részére.

Jelenleg nincs a pápa által elrendelt oratio imperata.

De erdélyi egyházmegyénkben van püspökileg elrendelt oratio imperata. Üssük csak fel erdélyi ez évi Directoriumunkat. Az 58. lapon ad augusztus 18. ezeket olvassuk: „Pro longaeva Ejusdem Aug. Imperatoris incolumitate quivis sacerdos in Missa caeteris orationibus collectam pro Rege, dum ritus amittit, adjunget.“

Ime az egyik oratio imperata: pro Rege!

A másik pedig el van rendelve a 34. oldalon ad Junius 2. ezen szavakkal: „Ab hac die usque ad finem Sept. singulis diebus — exceptis I. et II. Class. — fit collecta ad avertendas tempestates noxias, exigenteque necessitate pro pluvia et serenitate (nec tamen priore omissa)“.

Ime a második imperata: ad tempestates avertendas noxias!

Ime szükség esetén a harmadik imperata is: pro pluvia, vel pro serenitate!

De mely napokon szabad ezeket mondanunk?

I. Az oratio pro Rege:

1). Elhagyandó minden dupl. I. Class. ünnepen, nemkülönben a solemnis votivmisékben.

2) A dupl. II. Class. ünnepek miséire nézve különbséget kell tennünk: a solemnis, illetve énekes misékben elhagyandó, a privat misékben a pap tetszése szerint vehető vagy elhagyható. „A solemnis mise“ alatt itt is érthető az énekes

mise, mivel faluhelyeken a tulajdonképeni solemnis misét több pap nemlétében ez pótolja, privatmise pedig az olvasott mise (S. R. C. 15. Maji 1819; 7. Sept. 1816; 23. Maji 1835).

3.) Elhagyandó továbbá azon napokon, melyeken a rubrikák szerint csak egy oratio van megengedve u. m. in Vigilia Nativitatis, in Vigilia Pentecostes, Dominica Palmarum, in Coena Domini, in Sabbato Sancto (S. R. C. 20. Apr. 1832).

II. Az oratio: ad tempestates avertendas (a 2. Maji u. a. finem Sept.).

A püspöki rendelet szerint veendő minden misében, kivéve a dupl. I. és II. Class. ünnepet (Direct. pr. a. 1891. pag. 34).

III. Az oratio: pro pluvia veendő, mikor eső szükséges; az oratio pro serenitate veendő, mikortiszta időre van szükségünk — ez önként értetődik.

Az orationes imperatae vajjon minő helyen mondandók a többi oratiók sorában? — Természetes, hogy a rubrikák által előirt oratiók és commemoratiók jönek legelől s mikor ezeket egytől-egyig mind elvégeztük, jönnék az orationes imperatae: pro Rege, ad avertendas tempestates, pro pluvia (vagy pro serenitate). És csak ezek után jönnék a meghatározott napokra az orationes votivae, melyet a pap tetszése szerint mondhat (de Herdt: Liturgiae sacrae praxis, Tom. I. 92). — Ha a mise coram exposito tartatik, a rubrikák szerint commemoratio de Ssimo veendő s azért ez az orationes imperatae előtt mondandó (S. R. C. 17. Aug. 1789; 2. Dec. 1848).

Megemlítendőek tartom, hogy egy rubricista pap ez orationes imperatae mellett az oratio pro Rege előtt mondja a pro Papa oratiót is; mindenütt kutattam, hogy ez vajjon imperálva van-e erdélyi egyházmegyénkben is, mert a magyarrészi egyházmegyék majdnem mindenikében elő van írva — tekintettel a pápa szorult helyzetére. Azonban az elrendelésnek semmi nyomára sem akadhattam; de mert az illető pap egyházmegyénkben elismert tekintély a rubrikák terén, azért én is követem példáját az oratio pro Papa elmondásában, mert — ha jól emlékszem — a fehérvári Cathedralisban is mondatik.

Vajha az elrendelésre nézve valaki felvilágosítana!

Omnia Ad Majorem Dei Gloriam!

— Felvétel a dévai áll. tanító képezdebe.

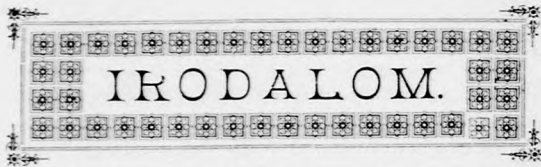
A dévai áll. tanítóképezdebe felvétetik minden oly ép testű növendék, a ki 15-ik élet évét már betöltötte s a gymnasium, reál, vagy polgári iskola 4 alsóbb osztályát jó sikerrel elvégezvén, arról nyilvános iskolai bizonyítványt tud felmutatni; azoknak, kik ily bizonyítványt felmutatni nem tudnak, felvételi vizsgát kell tenni a magyar nyelv-, számtan-, földrajz- és történelemből s legalább annyi készültséget kell fölmutatniok e tárgyakból, mint a középiskola 4 alsó osztályában. Folyamodványok a képezdei igazgató-tanáchoz ezimezendők s felszerelendők: a) keresztlevéllel, b) orvosi-, c) iskolai bizonyítvánnyal, végül d) egy szülői vagy gyámi nyilatkozattal arról, hogy a szülők (gyámok) a felvett növendékek anyagi szükségleteit fedezni fogják. Azok, a kik külön még pénzbeli segélyben is kívánnak részesülni, kötelesek vagyoni állásukat feltüntető telekkönyvi kivonatot, illetőleg szegénységi bizonyítványt is esatolni.

Az így felszerelt folyamodványok folyó év augusztus hó 20-ig, mint zárnapiig alólirotthoz küldendők be. A folyamod-

ványban kérelmező lakása és utolsó postája pontosan kiürandó, ellenesetben választ nem várhat. Bélyegtelen kérelmek és okmányok csak szegénységi bizonyítvány alapján fogadhatók el. Azok kik, az intézetbe felvétetnek, szabad lakás, világítás, fűtés és mosás élvezetében, esetleg 5—6—7 frt pénzbeli segélyben részesülnek. A nagyobb fokú ösztöndíjak jó magaviselet és szorgalom esetén a felsőbb osztályokban megnyerhetők az esetben is, ha a belépéskor kisebb ösztöndíjat kapott is az illető. A kik felvétetnek, tartoznak az intézetbe lépésük alkalmával tankönyvek árába 12—14 frtot magokkal hozni. A tanfolyam 4 éves; a tanítás teljesen tandíjmentes. A felvételi és pótvizsgálatok augusztus hó 31-én tartatnak. A tanév szeptember 2-án nyitattik meg.

Déva, 1891. jul. 16.

Hetyey Gábor,
m. kir. áll. tanítóképezdei igazgató.

— **Irodalmi értesítés.**^{*)} Bátorkodom a főtiszt lelkészkedő papsággal tudatni, hogy „Házassági Felmentvények“ című munkámra idáig oly kevés előfizető jelentkezett, hogy a megrendelési határidőt kénytelen vagyok f. év augusztus hó végéig meghosszabbítani. Egyuttal van szerencsém jelenteni, hogy „Házassági Akadályok“ című munkámmal is még szolgálhatok. Ara fűtve 3 frt 50kr., kötve 4 frt., vagy megfelelő számú intentio. Tisztelettel, Marosnyvárt (Erdély) 1891. július 29. Dr. Lukács Antal.

*) Kath. lapjaink kéretnek e sorok szives átvételére.

— **Kegyelmes főpásztorunk** irod. társulatunknak 200 frtot méltóztatott saját pénztárából adományozni. Nagylelkű Maecenásunknak sietünk legmélyebben átérzett hálánkat itt a nyilvánosság terén kifejezni.

— **Halálozások.** Barra Péter alesperes, abosfalvi plébános és aranymisés áldozó-pap július hó 26-án estve a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 89-ik, papságának 64-ik évében az Urban elhunyt.

— **A bányavidéki** róm. kath. esperes-kerületi papság maga, a verespataki hívek és a rokonság nevében a fájdalom legmélyebb érzetétől sújtottan tudatja, miszerint Főtisztelendő *Apostol Alajos* úr bányavidéki esperes, verespataki plébános f. év július hó 26-án éjjeli 1/4 órákor hosszas szenvedés után, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele mellett, tanári és papi működésének 30-ik és életének 54-ik évében az Urban elszenderült. A pillanat, melyben az Ég hatalmas szózata magához hívá lelkét: az óra, melyben a föld keblébe zárandja hosszas szenvedésektől gyötört testét: sziveinkben a részvét és fájdalom sokáig tartó sajgó érzeteit ébreszték fel. De vigasztal azon tudat, hogy a megboldogult a Nagy apostol szerint „jó harezot harezolva“ csak azért költözött jobb hazába — hogy a szent apostolok társaságában elnyerje az igazak koronáját. A megboldogultnak kihült tetemei f. hó 28-án d. u. 2 órákor fognak a verespataki róm. kath. temetőbe örök nyugalomra helyeztetni, lelkéért pedig az engesztelő mise-áldozat ugyan e hó 29-én d. e. 10 órákor fog a verespataki róm. kath. templomban megtartatni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat pénztárába fizettek:** Földes József, rtg. 1891-re 2 frt, Kalit Ferencz, elf. 1891-re 2 frt. Rácz István, elf. 1891-re 1 frt. Ulmann Venczel, elf. 1890-re 4 frt. Bálint Endre, pfg. 1890-re 5 frt. Kovács Elek, pfg. 1891-re 5 frt. Kacza István, rtg. 1891-re 2 frt. Péterffy József, elf. 1890-re 2 frt. Fülöp Alajos rtg. 1891-re 2 frt. Tuczay János, rtg. 1891-re 2 frt. Sántha János elf. 1890-re 4 frt. Veress Zsigmond rtg. 1891-re 2 frt. Paál Gyula, rtg. 1891-re 2 frt. Szánthó István, rtg. 1892-re 2 frt. Barra Péter, pfg. 1892-re 2 frt 50 kr. Finta István, elf. 1891-re 4 frt. Lázár Mór, elf. 1891-re 4 frt. Kőrödi Berárd, elf. 1890-re 4 frt. Szamosújvári sztfereczrendi zárda, elf. 1891-re 4 frt. Péterfy János, pfg. 1891-re 4 frt. Návrádi János, elf. 1891-re 4 frt. Balogh Ferencz, elf. 1891-re 4 frt. Zachar János, elf. 1891-re 4 frt. Konecsag Ignác, elf. 1891-re 4 frt. Lakatos Kornél, elf. 1891-re 4 frt. László Polykár, pfg. 1891-re 4 frt. (Folyt. köv.)

— **Pályázat.** (26). A vágási róm. kath. segéd kántortanítói állomás üresedésbe van, melyre pályázat hirdettetik; — jövedelme a következő: a) 80 kl. őszi, 80 kl. tavaszi kepe és harangozói kéve cím alatt. b.) Oszpora mintegy 12 frt. c.) Stola és harangozásdíj mintegy 20 frt. d.) Tandij 20 frt. e.) iskolai pótdó ezímen a községtől 76 frt. f.) 20 terü kemény tűzifa, ezen kívül rendes lakás, konyha kerttel, a községek határan szabad legeltetési jog. Ha a próba évet sikeresen végzi, jövedelem javításra biztos kilátás van. Kötelességei a kántori teendőkből segédkezés, tanítás, harangozás és sekrestyési teendők. A pályázni ohajtók kellően fölszerelt okmányaikat Augusztus 16-ig alulírt iskolaszéknek nyujtsák be. Tanítójelöltek is pályázhatnak. A személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Vágás (Udvarhelymegye), 1891 Julius 21-én. Az iskolaszék.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VARGA SANDOR, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.